

Oppsummering av høring – forvaltningsplan for Røstøyan landskapsvernområde og Nykan naturreservat i Røst kommune

Fylkesmannen i Nordland har gjennomført høring av forvaltningsplan for Røstøyan landskapsvernområde og Nykan naturreservat. Høringen ble sendt til grunneiere, brukere, interesseorganisasjoner, myndigheter og andre aktuelle instanser. Frist for å komme med innspill var 10. januar 2016.

Det kom inn totalt 10 innspill i høringsperioden fra Kystverket Nordland, Lofoten landbruksrådgivning, Naturvernforbundet i Lofoten, Nordland fylkeskommune, Norsk Institutt for Naturforskning, Sametinget og grunneierne Arnfinn Ellingsen, Margrethe B. Friis med familie, Alice Raanes og Einar Stamnes.

Generelt

Sametinget kjenner ikke til tradisjonelle samiske næringer eller kjente samiske kulturminner blir berørt av planen og har ingen merknader til høringsutkastet. Fylkeskommunen er positiv til at det er utarbeidet en forvaltningsplan.

Einar Stamnes vurderer planen som grundig balansert. Margrethe B. Friis med familie er positive til vernet og fornøyd med planen. Alice Raanes oppfatter planen som et grundig arbeid som vil bidra til å bevare et enestående naturområde.

Sjøfugl

Naturvernforbundet i Lofoten vurderer at planen oppsummerer status og utfordringer for sjøfuglene på en god måte. Verneområdene er viktige for å gi sjøfuglene på Røst optimale hekkeforhold. Rottene på Vedøya kan være en underkommunisert trussel siden rotter er kjent for å være en betydelig negativ faktor for bakkehekkende fugler. Oppsummering av internasjonal forskning slår fast at problemet er stort, men hvordan situasjonen er på Vedøya (og eventuelt andre øyer) er uklart. På Røstlandet er det også villkatter og det vil være lettere å bekjempe disse om rottene fjernes.

Naturvernforbundet foreslår at:

1. Rotter kartlegges i hele kommune
2. Utarbeidelse av handlingsplan for å utrydde rottene på Røst.

Fylkesmannen: Omfanget av problemet på Vedøya er uklart og det er derfor satt opp kartlegging av problemet som en del av forvaltningsplanen (vedlegg 5). Dette er også satt opp som tiltak i forvaltningsplanen for Røstlandet naturreservat, men har foreløpig vist seg vanskelig å få finansiert over bestillingsdialogen.

Norsk institutt for naturforskning har oppdatert kapittelet om sjøfugl med den nyeste tilgjengelige kunnskapen. I tillegg er det gitt innspill på en del feil i forhold til antall fugl, områder og årstall i tilknytning til overvåkingen av sjøfugl på Røst.

Fylkesmannen: Dette er rettet opp i planen.

Vegetasjon og beite

Norsk institutt for naturforskning påpeker at vegetasjonen i fuglefjellene er ikke bare et resultat av gjødsling, beite og slått, men at saltpåvirkning også bidrar til å begrense vekst av busker, trær og høystauder på alle øyene. Ut fra deres vurdering er det ingen tydelig etablering av busker eller trær på de få øyene hvor det ikke har vært beite eller slått de siste 50 årene, f.eks. Skomvær. Når det vises til gjengroing på Sandøya, så er det et hytteområde og kanskje ikke helt representativt.

Norsk institutt for naturforskning undres på hvorfor det ikke er klarere definerte mål om at den naturlige vegetasjonen skal kunne få utvikle seg uavhengig av beite og annen skjøtsel på enkelte av øyene. Siden 1979 er 80 % av gjødslingen fra sjøfugl forsvunnet. Dette er så vidt nevnt et par steder (bl.a. i kap. 6.3.2), men ikke skalert ift. omfang og effekter. De ser ikke noe grunnlag for å utelukke at dette kan ha hatt en vel så stor effekt på vegetasjonen i fuglefjellene enn temperaturøkningen i samme periode. Etter deres skjønn bør beitetrykket i fuglefjellene vurderes i en mer helhetlig kontekst der slike forhold også tas i betraktning og hvor beitingen avpasses i forhold til mest mulig reelle mål for gjenvekst og toleranse. Behovet for en overvåking av vegetasjonens produktivitet i og utenfor beitepåvirkede områder og i områder med ulik grad av naturlig gjødsling bør vurderes. Opphør av vinterbeiting er selvsagt også en faktor (med motsatt effekt) i dette bildet, selv om effekten av beite ikke bare er en funksjon av bestand og tid, men vil variere betydelig med vekstsesong.

Lofoten landbruksrådgivning vurderer forvaltningsplanen som godt faglig ivaretatt, men påpeker at både beitekvalitet, biologisk mangfold og landskapets art og karakter vil få en negativ utvikling ved redusert beitetrykk. De viktigste øyene for videre beiting burde derfor kartlegges og bøndene burde stimuleres til videre drift. Innføring av andre raser som gammelnorsk spelsau kan også være positivt. Etter Lofoten landbruksrådgivnings vurdering kan det virke som innsatsen fra bøndene tas for gitt og forvaltningsplanen burde fokusere mer på ivaretagelse av landbruksdriften.

Fylkesmannen: Vi har ikke full oversikt over de ulike påvirkningsfaktorene på vegetasjonen på øyene. Det vi vet med stor sikkerhet er at gjødsel fra sjøfugl er den viktigste påvirkningsfaktoren, men også været påvirker vegetasjonen i stor grad. Påvirkning fra beite vil dermed være lavere her enn i forhold til mer tradisjonelle kulturlandskap. Vi har med bakgrunn i innspill fra NINA beskrevet saltpåvirkning for alle områdene, ikke bare for Skomvær.

I forhold til videre beite på øyene var kulturlandskapet, inkludert sauehold, en viktig del av grunnlaget for etablering av landskapsvernområdet og begge verneforskriftene åpner for beite. Det er viktig at nødvendige hensyn tas i forhold til gjerding (kap. 6.4.1) og at det er dialog i forkant av eventuell gjeninnføring av helårsbeite.

I forhold til videre oppfølging har vi utarbeidet et enkelt bevaringsmål for oppfølging av Ellefsnyken og fuglefjellenga der (vedlegg 4). I tillegg er ny kartlegging av kulturlandskapet satt opp som tiltak i vedlegg 5. I forhold til tilgjengelige ressurser for oppsyn og kartlegging, vil det nok ikke være mulig å få til en mer intensiv overvåking av tilstanden på landskapet og vegetasjonen på øyene.

Norsk institutt for naturforskning påpeker at en tredel av Hernyken har synlig erosjon etter sau. Beiting i tradisjonell målestokk vil i noe grad påvirke lundereir, siden sau som hviler dekker inngangen til reir. Sau på beite har neppe noen vesentlig effekt på lundenes hekkesuksess.

Norsk institutt for naturforskning påpeker også at det mangler dokumentasjon for påstand om at redusert beite har ført til kraftig tuedannelse på flere av øyene. Lundenes graving bidrar til å forsterke tuevekst hos rødsvingel. Dette er et generelt fenomen i alle fuglefjellene. På Hernyken er tueveksten påtakelig større i områder med lundehekkning enn uten.

Fylkesmannen: Planen er justert i henhold til innspill.

Arnfinn Ellingsen viser til at Melholmen også ble brukt som slåttemark til slutten av 50-tallet/begynnelsen av 60-tallet.

Fylkesmannen: Dette er tatt med i planen i henhold til innspill.

Gjerder

Naturvernforbundet i Lofoten påpeker at sankegjerder så langt det lar seg gjøre, settes opp ovenfra og ned, og ikke på tvers av flyveretning i koloniene. Hvis gjerder må settes opp på tvers bør disse tas ned etter bruk. Det er spesielt sårbart i perioden hvor ungene forlater koloniene.

Fylkesmannen: Dette skal være tatt hensyn til ved bruk av de eksisterende sankegjerdene i følge beitelaget. Ved eventuelle søknader om nye gjerder vil dette være en svært viktig faktor å ta hensyn til ved eventuell dispensasjon.

Dieselutslipp på Skomvær

Kystverket: Dette gir en korrekt fremstilling av hendelsen på Skomvær og det arbeidet som er blitt gjort og som skal gjennomføres i tiden fremover. Det vil, på tross av dette, settes spørsmål ved nødvendigheten av å ta dette inn i en fremtidig forvaltningsplan siden en forvaltningsplan skal fungere som er hjelpemiddel og et oppslagsverk for aktiviteter i området.

Fylkesmannen: Det er viktig at alle de aktuelle truslene mot verneverdiene og planlagte tiltak er opplistet i planen. På grunn av sprekker i berggrunnen vil sannsynligvis problemet med diesel på Skomvær strekke seg over tid. Fokus i planen vil være planlagte tiltak for området.

Kulturminner

Fylkeskommunen påpeker at det fortsatt registreres hærverk i Helvete og så seint som i 2015 ble det risset navn over hulemalerier. Som et ytterligere tiltak for å hindre hærverk i hula foreslår fylkeskommunen derfor at § 4 i «Verneforskrift for Nykan naturreservat» endres og at punkt 12 tas ut av verneforskriften. Det er viktig at det fremover holdes et periodisk tilsyn med Helvete i samarbeid med Statens naturoppsyn.

Fylkesmannen: Det er svært bekymringsverdig at ikke tiltak i form av informasjonsplakat og fjerning av eksisterende tagging har fått eliminert hærverket i hulen. Oppsynet av brenningsgrotta er økt fra 2015, men vi er enige med fylkeskommunen i at det kan være aktuelt med andre tiltak slik som forskriftsendring. Dette ble det også informert om i forbindelse med oppstartsmøte for forvaltningsplanen.

Hvis det skal gjennomføres forskriftsendring må det sendes forslag til Miljødirektoratet uavhengig av arbeidet med forvaltningsplanen. De vil avgjøre om forslaget kan sendes på høring til berøre grunneiere og andre aktører.

Tilrettelegging av sti

Fylkeskommunen ønsker å styrke allmennhetens tilgang til området for utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv, og synes fylkesmannens forslag om å merke og tilrettelegge en sti på hver av øyene, Storfjellet og Sandøya, er et godt tiltak. Økt fokus på informasjon er viktig og kan bidra til positivt forhold til vernet.

Friluftsliv

Margrethe B. Friis med familie ber om begrunnelse for hvorfor det ikke skal tillates kamuflasjeinnretninger for (fugle-) fotografering.

Fylkesmannen: Forbudet mot kamuflasjeinnretninger kommer fra etablering av verneområdene og står i verneforskriftene for begge områdene. Forskriftene er fra 2002 og forvaltningsplanen gjengir disse under retningslinjer for brukerinteresser (kap. 6.4). Bakgrunnen for disse paragrafene er behovet for å redusere den samla belastning i alle verneområdene langs kysten med sjøfugl som verneformål.

Motorisert ferdsel

Kystverket har krav til oppetid på installasjoner i verneområdene på 99,8 %, ikke 98,8 % som er oppgitt i planen. Planen foreslår endringer i verneforskriftene for Kystverkets behov for motorisert ferdsel ved akutte behov og vanlig drift og vedlikehold. Dette gjør at planen tar de nødvendige hensyn til Kystverkets behov. Det bør legges til rette for femårige dispensasjoner for oppgaver innen drift og vedlikehold.

Det er viktig at planen beskriver hva som vurderes som akutt behov. Kystverket vurderer slukkinger, stopp i aggregatdrift og andre hendelser som kan føre til uønskede og kritiske situasjoner for omgivelser, bygninger og utstyr som akutte.

Dispensasjoner til Kystverket burde gis til Kystverket Nordland og Kystverket Rederi som en enhet for å få en mer oversiktlig situasjon.

Fylkesmannen: Planen er justert i henhold til innspill.

Tekniske installasjoner

Einar Stamnes påpeker at benevnelsen fangstbu passer bedre enn jaktbu til de små buene som tidligere ble brukt ved fangst av fugl og utøving av fiske.

Fylkesmannen: Planen er justert i henhold til innspill.

Alice Raanes er grunneier (gnr/bnr 9/12) og planlegger å sette opp ei bu (30 m²) i Austdalen i Storfjellet på grunnmuren til ei bu som ble fjernet for et par år siden. Dette er diskutert tidligere med kommunen. Hun planlegger to små hytter på Sandøya, noe som vil ligge innenfor det forvaltningsplanen åpner for.

Fylkesmannen: Området i Austdalen ble tatt ut tidligere i prosessen på grunn av at det bratte terrenget ble vurdert som mindre egnet til bygging av hytter. Det er ikke problem i forhold til verneverdier å utvide sonen tilbake til den opprinnelige avgrensingen som står i kommuneplanens arealdel for Røst.

Arnfinn Ellingsen ser det som positivt at hytteeiernes forslag om flytebrygger er tatt med.

Fylkeskommunen mener at hytter, flytebrygger og landganger må etableres på en slik måte at det ikke hindrer allmenhetens ferdsel i strandsonen. Utleiehytter bør prioriteres, for å sikre at flest mulig kan få glede av verneområdet. Det vil da være spesielt viktig at hyttene utformes med tanke på universell utforming.

Fylkesmannen: Det vil i hovedsak være topografien som hindrer ferdsel i strandsonen, men dette vil følges opp gjennom kommunens behandling etter plan- og bygningsloven. Dette er private hyttefelt der det gjennom etablering av vernet ble enighet om å gi flere mulighet til å bygge på sine eiendommer i Storfjellet og på Sandøya. Det vil derfor ikke være aktuelt fra forvaltningsmyndigheten å arbeide spesielt for utleiehytter, men det er mulig å etablere dette innenfor aktuelle soner (figur 7 i kap. 6.4.5) hvis grunneierne ser det som ønskelig.

Annet

Adresselista (matrikkelen) er ufullstendig i fjella og Einar Stamnes ser det som positivt at det nevnes i planen. Mye av eiendomsgrensene finnes i gamle utskiftingsprotokoller og er ikke inntegnet på kart.

Margrethe B. Friis med familie ber om forklaring og kvalitetssikring mot Grunnboka på hvorfor det står at staten eier Herynken og Ellefsnyken. Familien mener de har parter her.

Fylkesmannen: Vi er klar over at det er til dels store mangler i forhold til eiendommene på de ulike øyene. I vårt arbeid benytter vi matrikkelen som er det offisielle eiendomsregisteret i Norge og andre opplysninger som har kommet inn i forbindelse med verneprosessen. Røst kommune er lokal matrikelmyndighet og har ansvar for oppdatering av matrikkelen.